

PHÂN TÍCH CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN Ý ĐỊNH KHỞI NGHIỆP KINH DOANH CỦA SINH VIÊN KHOA PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN, TRƯỜNG ĐẠI HỌC CẦN THƠ

● NGUYỄN ĐỖ NHƯ LOAN - KHỔNG TIẾN DŨNG
- LÊ MỸ ANH - NGÔ TRỌNG LONG

TÓM TẮT:

Nghiên cứu này được thực hiện với mục đích là xác định và đánh giá các yếu tố ảnh hưởng tới ý định khởi nghiệp kinh doanh của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ; Từ đó đề xuất một số giải pháp nghiên cứu được thực hiện bước đầu bằng cách đề xuất mô hình và các biến trong mô hình thông qua điều tra bằng bảng hỏi likert-5, sử dụng Cronbachs Alpha để loại một số biến không phù hợp, EFA để hội tụ và sắp xếp lại những biến tương đồng vào chung một nhân tố và cuối cùng đề tài chạy hồi quy nhị phân Logistic để tìm ra các nhân tố cuối cùng thật sự có ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp kinh doanh của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ.

Từ khóa: ý định khởi nghiệp, khởi sự doanh nghiệp, khởi nghiệp kinh doanh, sinh viên Trường Đại học Cần Thơ.

1. Đặt vấn đề

Ý định khởi nghiệp có vai trò quan trọng tới cả hành trình khởi nghiệp của các cá nhân, gián tiếp thúc đẩy hoạt động sáng tạo, tính năng động của nền kinh tế và giải quyết vấn đề việc làm (Delmar và ctv, 2003). Điều này đặc biệt có ý nghĩa đối với sinh viên, bởi họ là nhóm tinh hoa, có tri thức và được đào tạo bài bản (Wilbard, 2009). Trong bối

cảnh phát triển nhanh chóng của thời đại 4.0, qua Internet sinh viên được tiếp xúc với rất nhiều nguồn thông tin để học hỏi, bổ sung kiến thức.

Tuy nhiên, ý định khởi nghiệp ở sinh viên Việt Nam nói chung và sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ nói riêng còn rất thấp. Phần lớn sinh viên ra trường đều có xu hướng đăng ký tuyển dụng ở các doanh nghiệp,

rất ít người có ý định “startup”. Giải thích điều này có ý kiến cho rằng chương trình giáo dục phổ thông và đại học hiện nay chưa đáp ứng được nhu cầu kiến thức về khởi nghiệp tại Việt Nam; giáo trình chú trọng vào lý thuyết, chưa đề cao thực hành và kiến thức thực tiễn. Trên thị trường cũng rất ít những đơn vị đào tạo về khởi nghiệp dành cho sinh viên đại học và các dịch vụ, công cụ hỗ trợ khởi nghiệp, chủ yếu chỉ tập trung ở những thành phố lớn như Thành phố Hồ Chí Minh hay thủ đô Hà Nội, ở Cần Thơ rất hiếm thấy loại hình dịch vụ này. Ngoài những lý do đó, Khoa Phát triển nông thôn Trường Đại học Cần Thơ nằm trên tuyến quốc lộ 61 thuộc ấp Hòa Đức, xã Hòa An, huyện Phụng Hiệp, tỉnh Hậu Giang là vùng ít người dân sinh sống, không có nhiều doanh nghiệp, Hòa An là một trong những xã “nghèo” của huyện Phụng Hiệp, tỉnh Hậu Giang, vì vậy sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ thiếu kiến thức, thiếu tự tin và tầm nhìn cần thiết để khởi nghiệp. Bên cạnh những yếu tố khách quan đã nêu, một phần cũng do yếu tố chủ quan, sinh viên không dám tự khởi nghiệp. Vậy câu hỏi được đặt ra cho xã hội, gia đình, trường lớp cần làm gì để sinh viên có đủ tự tin, kỹ năng, dám đương đầu với rủi ro để khởi nghiệp? Vì vậy, việc thực hiện đề tài “Phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp kinh doanh của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ” rất cần thiết để xem xét vai trò của yếu tố quyết định đến ý định khởi nghiệp của sinh viên.

2. Cơ sở lý thuyết và mô hình nghiên cứu

Nghiên cứu về các nhân tố ảnh hưởng tới ý định khởi nghiệp có nhiều cách tiếp cận khác nhau phụ thuộc vào cách phân loại khác nhau. Một số nghiên cứu tập trung vào năng lực cá nhân như kỹ năng chuyên môn, năng lực quản lý, kinh nghiệm lãnh đạo, truyền thống gia đình (AngHong, 2000; Drennan và ctv, 2005; Alsos và ctv, 2011), đặc trưng tính cách như mong muốn đạt thành tựu, khả năng chấp nhận rủi ro (Koh, 1996; Luthje và Franke, 2003), các nhân tố liên quan đến văn hóa,

xã hội (Begly và ctv, 1997; Autio, 1997) và cách phổ biến khác dựa vào lý thuyết hành vi có kế hoạch (Krueger và ctv, 2000; Linan và Chen, 2009). Trong nghiên cứu này cũng xem xét các nhân tố ảnh hưởng tới ý định khởi nghiệp theo cách tiếp cận từ lý thuyết hành vi có kế hoạch bởi nó là một trong những lý thuyết phổ biến nhất về nghiên cứu ý định và cũng được kiểm chứng tính tin cậy qua nhiều nghiên cứu trước đây trên thế giới (Krueger và ctv, 2000; Linan và Chen, 2009; Ferreira và ctv, 2012) và được hỗ trợ thêm các nghiên cứu đã nêu trên. Các nhân tố được xem xét ảnh hưởng tới ý định khởi nghiệp của sinh viên bao gồm: (1) kỳ vọng của bản thân, (2) thái độ với khởi nghiệp, (3) chuẩn mực niềm tin, (4) năng lực bản thân, (5) cảm nhận tính khả thi, (6) suy nghĩ về khởi nghiệp, (7) giáo dục khởi nghiệp, (8) kinh nghiệm, (9) nguồn vốn.

3. Phương pháp nghiên cứu

3.1. Phương pháp thu thập số liệu

3.1.1. Số liệu sơ cấp

Đề tài sử dụng phương pháp thu thập số liệu sơ cấp theo chọn mẫu thuận tiện tiến hành phỏng vấn trực tiếp 211 sinh viên từ Khoa Phát triển nông thôn của Trường Đại học Cần Thơ. Trong mô hình nghiên cứu được đề xuất có 41 biến quan sát có thể được sử dụng trong phân tích nhân tố khám phá. Do đó, cỡ mẫu tối thiểu cần thiết của nghiên cứu là $41 \times 5 = 205$. Thực tế, đề tài tiến hành khảo sát 211 sinh viên Khoa Phát triển nông thôn trong khoảng thời gian từ tháng 4/2022 đến tháng 5/2022. Như vậy, số liệu được thu thập đảm bảo thực hiện tốt mô hình, đồng thời đạt được hiệu quả về chi phí và cỡ mẫu phù hợp.

3.1.2. Số liệu thứ cấp

Thu thập thông tin có liên quan đến đề tài nghiên cứu từ các nguồn sau:

- Các nhận định, đánh giá của các nhà chuyên môn, quản lý trong lĩnh vực startup được thu thập thông qua phỏng vấn bán cấu trúc.
- Luận văn tốt nghiệp đại học, thạc sĩ, nghiên cứu sinh các kết quả nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp của sinh viên.

3.2. Phương pháp phân tích số liệu

Đối với mục tiêu (1): Sử dụng phương pháp thống kê mô tả để tính toán các chỉ số trung bình, giá trị lớn nhất, nhỏ nhất, độ lệch chuẩn,... để đánh giá thực trạng ý định khởi nghiệp của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ hiện nay.

Đối với mục tiêu (2): Sử dụng hệ số tin cậy Cronbach's Alpha, nhân tố khám phá EFA và chạy hồi quy nhị phân Logistic.

- Kiểm định độ tin cậy của các tiêu chí thông qua hệ số tin cậy Cronbach's Alpha là công cụ chúng ta cần. Hệ số tin cậy Cronbach's Alpha là một phép thống kê mức độ chặt chẽ mà các mục hỏi trong thang đo tương quan với nhau, để kiểm tra xem các mục hỏi nào đã có đóng góp vào việc đo lường một khái niệm lí thuyết đang nghiên cứu và mục nào là biến rác sẽ bị loại khỏi mô hình (Hoàng Trọng và Chu Nguyễn Mộng Ngọc, 2008).

- Sau khi loại bớt các biến rác ra khỏi mô hình đề tài sử dụng phương pháp phân tích nhân tố khám phá EFA để kiểm định các nhân tố ảnh hưởng đến ý định của sinh viên. EFA dùng để gom nhóm các biến có tương quan lại với nhau. Mô hình phân tích nhân tố giống như phương trình hồi qui nhiều chiều mà trong đó mỗi biến được đặc trưng cho mỗi nhân tố, những nhân tố này không được quan sát riêng lẻ trong mô hình (Lê Thái Thanh Hà, 2016). Nếu các biến được chuẩn hóa thì mô hình nhân tố có dạng:

$$X_i = A_{i1}F_1 + A_{i2}F_2 + \dots + A_{im}F_m + V_iU_i \quad (3.1)$$

X_i : là biến được chuẩn hóa thứ i

$A_{i1}, A_{i2}, \dots, A_{im}$: là hệ số hồi quy bội của biến được chuẩn hóa i trên nhân tố chung j

$F_1, F_2, \dots, F_m$: là nhân tố chung

V_i : là hệ số hồi quy của biến chuẩn hóa i trên nhân tố duy nhất i

U_i : là nhân tố duy nhất của biến i

- Cuối cùng đề tài sử dụng mô hình hồi quy nhị phân Binary Logistic

Phương trình hồi quy nhị phân Binary Logistic có dạng:

$$\log_e = \left[\frac{P_i}{1 - P_i} \right] = B_0 + B_1X_1 + B_2X_2 + \dots + B_9X_9 + \varepsilon_i \quad (3.2)$$

P_i : Xác suất sinh viên khởi nghiệp

$B_0, B_1, B_2, \dots, B_9$: Hệ số hồi quy

$X_1, X_2, \dots, X_9$: Các biến độc lập

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Tình hình khởi nghiệp của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ

Sinh viên K46 có tần số cao hơn sinh viên K45 là 1,6 lần, vì trong thời gian này, sinh viên K45 một phần đã ra trường (học 3 năm rưỡi), một phần đã chuyển lên khu 2 Đại học Cần Thơ. Tuy nhiên, tỷ lệ sinh viên K45 có ý định khởi nghiệp cao hơn rõ rệt so với sinh viên K46. Nguyên nhân được cho là K45 đã tích lũy đủ vốn kiến thức để sẵn sàng khởi nghiệp và có nhiều thời gian để suy nghĩ về khởi nghiệp một cách nghiêm túc, trong khi sinh viên K46 vẫn đang ngồi trên ghế nhà trường, đang “bận rộn” với các học phần và được gia đình hỗ trợ kinh phí, không cần lo lắng về vấn đề việc làm và các khoản tài chính.

Tần số của các ngành kinh doanh tương đối nhiều hơn các ngành khác và tỷ lệ có ý định khởi nghiệp của sinh viên học ngành kinh doanh cũng cao hơn, vì theo Nnditsheni (2011): “sinh viên học ngành kinh doanh có ý định khởi nghiệp mạnh mẽ hơn sinh viên không học ngành kinh doanh”, sinh viên học các ngành kinh doanh có hứng thú với khởi nghiệp và có thái độ tích cực đối với khảo sát khởi nghiệp hơn các ngành còn lại. Bên cạnh đó, trong chương trình đào tạo của các ngành kinh doanh có những học phần kỹ năng mềm như: kỹ năng giao tiếp, xử lý tình huống,... nên sinh viên học các ngành kinh doanh có tâm lý tự tin, sẵn sàng với khởi nghiệp.

4.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ

Sau kiểm định Cronbachs Alpha cả 9 thang đo ý định khởi nghiệp sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ đều đạt độ tin cậy. Thống kê kết quả tổng hợp kiểm định Cronbachs

Alpha của từng thành phần là: Kỳ vọng của bản thân = 0,791; Thái độ về khởi nghiệp = 0,783; Chuẩn mực niềm tin = 0,695; Năng lực của bản thân = 0,774; Cảm nhận tính khả thi = 0,791; Suyn

thấy, mức ý nghĩa của mô hình rất nhỏ (Sig = 0,000) so với mức ý nghĩa 5%, mức độ dự báo chính xác của mô hình là 95,0% nên mô hình hồi quy thiết lập phù hợp. (Bảng 1)

Bảng 1. Kết quả phân tích hồi quy nhị phân Logistic

Nhân tố	Biến quan sát	Hệ số (B)	Mức ý nghĩa (Sig.)	Kiểm định Wald	VIF
Hằng số		-10,433	0,000	41,769	0,000
X1	Động lực trở thành doanh nhân	2,454	0,000	32,811	1,713
X2	Kinh nghiệm và khả năng tài chính	0,472	0,060	3,551	1,451
X3	Nền tảng giáo dục	0,524	0,061	3,523	1,577
X4	Kỳ vọng của bản thân	-0,054	0,840	0,041	1,437
X5	Năng lực của bản thân	0,208	0,412	0,673	1,414
X6	Thái độ khởi nghiệp	0,046	0,849	0,036	1,714
X7	Tổ chất doanh nhân	-0,096	0,717	0,132	1,311
X9	Đam mê kinh doanh	-0,692	0,016	5,770	1,514

Nguồn: Kết quả khảo sát, 2022

ngữ về khởi nghiệp = 0,807; Nền tảng giáo dục = 0,805; Kinh nghiệm của bản thân = 0,779 và Nguồn vốn = 0,767.

Sau 4 lần xoay, có 25 biến/41 biến đạt yêu cầu và được giữ lại. Kết quả phân tích cho thấy 9 nhóm nhân tố mới được hình thành gồm F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9.

Kết quả ma trận cho thấy mối quan hệ của biến phụ thuộc Ý định khởi nghiệp và các biến độc lập Động lực trở thành doanh nhân tương quan chặt chẽ (vì hệ số tương quan >0,5). Các biến còn lại là: Kinh nghiệm và khả năng tài chính, Nền tảng giáo dục, Kỳ vọng bản thân, Năng lực của bản thân, Thái độ khởi nghiệp, Tổ chất doanh nhân, Đam mê kinh doanh tương quan không chặt chẽ (vì hệ số tương quan <0,5). Riêng chỉ có Chuẩn mực niềm tin là hoàn toàn không tương quan với biến phụ thuộc (vì hệ số tương quan quá nhỏ và hệ số Sig. = ,395 >0,05) và sẽ bị loại khỏi mô hình khi chạy hồi quy nhị phân Logistic.

Theo kết quả hồi quy nhị phân Logistic cho

Hệ số phương sai (VIF) của các biến < 10, VIF trung bình 1,516 < 10 cho thấy, không có hiện tượng tự tương quan (Hoàng Trọng và Chu Nguyễn Mộng Ngọc, 2008) và hiện tượng đa cộng tuyến không đáng kể (Mai Văn Nam, 2008), có thể yên tâm rằng giữa các biến độc lập không có quan hệ với nhau làm ảnh hưởng kết quả nghiên cứu.

Phương trình hồi quy trên còn cho thấy, cả 4 nhân tố ảnh hưởng trên đều có mối tương quan thuận chiều với ý định khởi nghiệp kinh doanh. Xếp theo thứ tự tầm quan trọng, thì nhân tố có tác động lớn nhất đến ý định khởi nghiệp kinh doanh của sinh viên Khoa Phát triển nông thôn là “Động lực trở thành doanh nhân”, tiếp đến là “Kinh nghiệm và khả năng tài chính”, “Nền tảng giáo dục” và “Đam mê kinh doanh”.

4.3. Một số giải pháp nâng cao ý định khởi nghiệp cho sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ

Để nâng cao ý định khởi nghiệp cho sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần

Thơ, đối với chương trình giáo dục, cần chú trọng xây dựng nội dung chương trình giáo dục khởi nghiệp cho sinh viên, bởi giáo dục được xem là nhân tố quan trọng hình thành nên tư duy lập nghiệp và khơi dậy lòng ham muốn kinh doanh. Hơn nữa, phần lớn các chương trình đào tạo thường hướng đến trang bị kiến thức và động cơ để trở thành người làm thuê thay vì làm chủ. Việc xây dựng các môn học liên quan về khởi nghiệp kinh doanh ở Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ rất cần thiết.

Tiếp đó, cần tạo mối quan hệ liên kết giữa nhà trường và các doanh nghiệp. Nhà trường và Khoa Phát triển nông thôn cần thường xuyên tổ chức hội thảo, tọa đàm kinh doanh, tạo ra các sân chơi để phát triển ý tưởng khởi nghiệp kinh doanh. Việc đẩy mạnh tổ chức các hoạt động này sẽ tạo động lực cho sinh viên Khoa Phát triển nông thôn chủ động tham gia và góp phần làm gia tăng mong

muốn khởi nghiệp của sinh viên. Không những thế, các hoạt động hỗ trợ nâng cao tinh thần khởi nghiệp còn tạo ra động lực, kích thích sinh viên sáng tạo ý tưởng và hành động với tinh thần tự tin “tự thân lập nghiệp”.

Khoa Phát triển nông thôn có thể nghiên cứu thành lập Trung tâm hỗ trợ, tư vấn về khởi nghiệp kinh doanh. Trung tâm này ngoài việc giúp cho sinh viên hình thành, phát triển ý định khởi nghiệp kinh doanh, còn hỗ trợ cho sinh viên những thông tin chính xác, đầy đủ và cần thiết về các chủ trương, chính sách, luật doanh nghiệp, cũng như thông tin về thị trường, đầu tư và các lĩnh vực mà sinh viên quan tâm.

Đối với cá nhân, cần chủ động phát huy khả năng, sở trường của bản thân. Nắm bắt cơ hội kinh doanh, phát huy tinh thần “tư duy làm chủ thay cho tư duy làm thuê”, cố gắng theo đuổi ước mơ làm giàu cho bản thân, gia đình và xã hội ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Tiếng Việt

1. Lê Quân (2007). Nghiên cứu quá trình quyết định khởi nghiệp của doanh nhân trẻ Việt Nam - Thành phố Hồ Chí Minh. *Tạp chí Phát triển kinh tế*, Số 7/2007.
2. Lê Thái Thanh Hà (2016). *Nghiên cứu các rào cản ảnh hưởng đến ý định khởi nghiệp kinh doanh của người dân trên địa bàn tỉnh Vĩnh Long*. Luận văn Thạc sĩ kinh tế, ngành Quản trị kinh doanh, Trường Đại học Cần Thơ.
3. Mai Văn Nam (2008). *Giáo trình Kinh tế lượng*. NXB Trường Đại học Cần Thơ.
4. Nguyễn Thu Thủy (2015). *Nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến tiềm năng khởi sự kinh doanh của sinh viên đại học*. Luận văn cử nhân kinh tế, ngành Quản trị kinh doanh, Trường Đại học Cần Thơ.
5. Phan Anh Tú và Giang Thị Cẩm Tiên (2015). Nghiên cứu các nhân tố ảnh hưởng đến ý định khởi sự doanh nghiệp: Trường hợp sinh viên Khoa Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Trường Đại học Cần Thơ. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ, Phần D: Khoa học Chính trị, Kinh tế và Pháp luật*: 38 (2015): 59-66.
6. Phan Anh Tú và Nguyễn Thanh Sơn (2015). Các nhân tố ảnh hưởng đến ý định khởi sự doanh nghiệp của sinh viên kinh tế đã tốt nghiệp trên địa bàn Thành phố Cần Thơ. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ*, số 38(2015), 59-66.

Tiếng Anh

1. Ajzen, Icek. (1987). Attitudes, Traits, and Actions: Dispositional Prediction of Behavior in Personality and Social Psychology. *Advances in Experimental Social Psychology* 20(C), 1-63.
2. Ajzen, Icek. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 50, 179-211.

3. Amou & Alex (2014). Theory of Planned Behavior, Contextual Elements, Demographic Factors and Entrepreneurial Intentions of Students Kenya. *European Journal of Business and Management*, 6(15).

Ngày nhận bài: 21/11/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 21/12/2022

Ngày chấp nhận đăng bài: 4/1/2023

Thông tin tác giả:

1. NGUYỄN ĐỖ NHƯ LOAN¹

2. KHÔNG TIẾN DŨNG²

3. LÊ MỸ ANH³

4. NGÔ TRỌNG LONG

¹Giảng viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ

²Giảng viên Trường Kinh tế, Trường Đại học Cần Thơ

³Sinh viên Khoa Phát triển nông thôn, Trường Đại học Cần Thơ

⁴Công an thành phố Cần Thơ

ANALYZING FACTORS AFFECTING THE START-UP INTENTION OF STUDENTS OF THE FACULTY OF RURAL DEVELOPMENT, CAN THO UNIVERSITY

● **NGUYEN DO NHU LOAN¹**

● **KHONG TIEN DUNG²**

● **LE MY ANH³**

● **NGO TRONG LONG⁴**

¹Lecturer, Faculty of Rural Development, Can Tho University

²Lecturer, University of Economics, Can Tho University

³Students, Faculty of Rural Development, Can Tho University

⁴Can Tho City Public Security Department

ABSTRACT:

This study is to identify and evaluate the factors affecting the start-up intention of students of the Faculty of Rural Development, Can Tho University. The study proposes some research orientations and a research model with variables. The Likert-5 questionnaire and Cronbach's alpha are used to remove some inappropriate variables. The exploratory factor analysis is used to converge and rearrange similar variables into the same factor, and the logistic binary regression analysis is used to find out final factors that really affect the start-up intention of students.

Keywords: intention to start-up, starting a business, students of Can Tho University.